

ВПЛИВ ГУСТОТИ СТОЯННЯ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ СОРТІВ *Nigella damascena*

Кваско Г. Е., аспірант

e-mail: galina.perfilyeva1975@gmail.com

Федорчук М. І., д-р с.-г. наук, професор

e-mail: mfedorchuk01@gmail.com

Миколаївський національний аграрний університет

Збільшення попиту на лікарські рослинні препарати та біологічно активні речовини в останні десятиліття викликало необхідність розширення посівних площ, вдосконалення технологій вирощування, збільшення обсягів заготівлі рослинної сировини та підвищення вимог до її якості [1].

Одним з джерел отримання лікарських засобів сучасної медицини є лікарські рослини.

На сьогодні лікарські рослини вирощуються на незначній площі, яка становить менше 10 відсотків території України. У цілому близько 85 відсотків лікарської рослинної сировини збирається в природних місцезростаннях рослин. Не зважаючи на це, з кожним роком збільшуються площі та різноманіття культивованих лікарських рослин, однак їх кількість, як правило, не перевищує 15 видів. Багато лікарських рослин неможливо вирощувати в культурі у зв'язку зі складністю агротехніки та рядом інших причин.

При вирощуванні лікарських рослин необхідно значну увагу приділяти насінневу матеріалу, оскільки зазвичай насіння цих культур характеризується невисокими посівними властивостями. Сіяти потрібно сортовим насінням високих репродукцій та польової схожості.

Польові дослідження проводили протягом 2019-2021 рр. на дослідному полі МНАУ за схемою трифакторного польового дослідження:

Фактор А – сорти: 1- Діана; 2 - Іволга.

Фактор В – строки сівби:

1 - 3 декада березня;

2 - 1 декада квітня;

3 - 2 декада квітня.

Фактор С – ширина міжряддя:

1 - 15 см;

2 - 30 см;

3 - 45 см.

Досліди закладали методом розщеплених ділянок. Використовували метод рендомізованого розміщення варіантів. Загальна площа посівної ділянки 40 м², облікової – 20 м². Повторність чотириразова. Агротехніка в досліді загальноприйнята, за виключенням досліджуваних факторів.

У період досліджень проводили фенологічні спостереження та біометричні вимірювання згідно загальноприйнятих методик.

При вирощуванні чорнушки посівної на чорноземах південних в роки досліджень було відмічено, що найбільшу висоту продуктивного стеблестою 45-50 см було сформовано у варіанті за раннього строку посіву при вирощуванні сорту Іволга.

Ґрунтово-кліматичні умови в роки досліджень були благоприємними для росту і розвитку рослин. За період вегетації випала достатня кількість опадів.

Температурні режими та вологість ґрунту дозволили сформувати продуктивний стеблестій з врожайністю насіння, що перевищувало контроль в 1,5 - 2 рази.

Посів сорту Іволга в роки досліджень дозволив сформувати максимальну врожайність насіння на рівні 4,5 – 5,0 ц/га.

Чорнушка посівна, як і інші зелені та пряно-ароматичні рослини, потребує для росту й розвитку достатньої площі живлення, що забезпечується відповідними способами вирощування та схемами розміщення, які залежно від умов вирощування, сорту й інших чинників, ефективно впливають на формування врожаю, а за загущення посівів спостерігається різке зниження урожайності. Використовують широкорядний і стрічковий способи сівби.[2]

В умовах виробництва важливо отримати найбільшу віддачу від кожної одиниці площі, тому, перерахувавши врожайність з однієї рослини на врожайність з одиниці площі, ми побачимо, що максимальна врожайність з одного гектара була отримана при густоті стояння 710 тис. рослин на гектарі. Обліки густоти стояння чорнушки посівної показали, що ці показники залежать від досліджуваних факторів. Так, зі збільшенням ширини міжрядь і зменшенням кількості рослин на метрі погонному, ми бачимо тенденцію до підвищення польової схожості та виживання рослин на кінець вегетації.

Список використаних джерел:

1. Кисличенко В.С., Ленчик Л.В., Новосел О.М., Кузнецова В.Ю., Гур'єва І.Г., Бурда Н.С., Степанова С.І, Попик А.І., Кисличенко О.А., Тартинська Г.С., Бурлака І.С., Мусієнко К.С. Ресурсознавство лікарських рослин, Харків 2015, 135 с.
2. Хареба В. В., Улянич О. І., Ковтунюк З. І., Кецкало В. В., Хареба О. В., Філонова О.М. Малопоширені овочеві рослини. Ч. 2: навчальний посібник. – К.: Аграр. наука, 2016, 192 с.